

Abonamentul:

Pentru monarhie.
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$ an
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Focea apare în fie care
Sămbătă.

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a două
oră 12 fl., a treia
oră 10 fl.

Tot ce privește foia,
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirei”
în
Blaș.

Foie bisericescă-politică.**Anul XIII.****Blaș 25 April 1903.****Numărul 16.****„Social-democrații”.**

(=) Adunarea de la Salonta a alarmat în sfârșit întrăgă pressa românească asupra unui pericol, pe care noi îl semnalaserăm cu mult înainte.

Astăzi nu mai putem vorbi nici despre socialism, ca despre o primejdie imaginară, căci am fost pe deplin lămurii despre starea lucrurilor, când am văzut că Români de ai noștri încă au luat parte activă la adunare, rene-gându-și sentimentul național, rene-gându-și în aceea-și vreme alipirea față de părinții lor sufletesci. „Am fost proști până acum, că am ascultat de popi, de aci încolo ni-s'a deschis și două ochii” — cuvintele acestea le-a rostit în plenul adunării un țeran român!

Să ne dăm bine sama; cuvintele aceste au o importanță extrem de gravă, nu pentru-că vorbitorul ar fi fost pe deplin consciu despre ceea ce spune, ci fiind-că ele poartă asupra-le timbrul distrugător al anarhiei.

Să nu ne pripim înse întru aducerea judecății!

Scim și recunoștem cu toții starea deplorabilă a poporului.

Recidiva deprimătoare, ce a cuprins pătura inteligenței după procesul Memorandului este cu neputință să nu se resimțescă și în păturile mai inferioare.

În lipsa unui ideal comun, omenii se divizează, fie-care își vede de afacerile lui, de interesele ce îl ating nemijlocit.

Poporului și clasei de mijloc a societății noastre nu i-a rămas înse nici acest strimt ideal, de ore ce miseria îl copleşese și îl face să îngeneche la tot pașul.

Aici, mai mult ca ori unde ar fi trebuit să se valideze efectul binefă-

cător al religiei. Aici mai mult ca ori când, slujitorii altarului trebuiau să-și indoiască zelul, pentru ca să inspire curaj mulțimei desnădăjduite, să nutrească și pentru mai de parte în ea încrederea în Dumnezeu și forțele proprii, dragostea pentru așezămintele, în cari au crescut și au murit părinții lor. Aici, mai mult ca ori când ar fi trebuit să fim cu ochii în patru, să nu rătăcescă nici unul, din sufletele încredințate nouă.

Sufletul omului nu poate să trăiească fără ideal.

Și dacă acei, ce chemați sint în primul plan a sămăna în inimă adevăratul ideal, își negleg datorința această, urmarea fatală e, că apostolii minciunii își respândesc ei învățătura lor, în aceste inimă, pe cari nimeni nu le cultivă . . .

Ei vin cu ideile lor confuze și zăpăcesc bietul popor încrezător. El nu înțelege ce anume vor acești apostoli, dar se lăgă cu tot sufletul de promisiunea unui viitor mai bun. Nu își bate capul cu modalitatea realizării acestui viitor, el crede înse, crede orbesce acelor ce îi vorbesc, căci la ce ar crede acelora, cari nu-i vorbesc nici odată! . . .

Dacă reasumăm toate cele sevărșite în adunarea de la Salonta, repetăm, nu ne alegem cu nici un lucru pozitiv, în ce privește viitoarea acțiune a social-democrațiilor. Ne alegem înse cu un lucru foarte dureros, în ce privește trecutul lor, și acesta e: lăpădarea lor de preoți, și prin asta de biserică.

Nu sintem pesimiști, nici nu aducem clerului nostru acuze nemeritate.

Nu atribuim adunării din Salonta importanța, ce nu o merită, cu atât mai puțin ne inspălmintăm de enunțările — așa zișilor „representanți” ai Românilor, din numita adunare.

Remarcăm înse în ora a un-sprezecea o mare greșelă, care stăpănia

până acum opinia publică românească. De câte ori adevărat era vorba de sectele religioase sau sociale, ce bântuiau societatea străină, ne mângăiam prea ușor cu gândul, că poporul nostru nu e accesibil pentru ast fel de aberațiuni, și că n'are să se molipsescă de dinsele.

Ei bine, a trecut vremea să ne mai amăgim cu vecinicul clișeu al „tenacității poporului” — să ne deschidem ochii, și să înțelegem în sfârșit, că tenacitatea și conservativismul acesta al poporului își are limitele sale, și că poporul nostru este accesibil pentru aberațiunile aceste, în tocmai după cum sint accesibile alte neamuri.

Până acum ne-a ferit de aceste primejdii imprejurările. Acum, că există deja două foi românești cu program social-democrat, că scim bine propaganda, ce o fac corifeii lor în sinul poporului nostru — nu mai este timp de pierdut, ci trebuie să dezvoltăm cea mai energică contra-acțiune.

Dacă cei de la stăpânire nu înțeleg, că permiterea astor fel de adunări subminează temeliile statului, să ne facem datorința în cercul nostru de activitate, să încercăm a-i reînforce pe cei rătăciți, și mai ales, să purtăm îndoită grijă, celor ce n'au apucat încă a se incurca în mreaja Jidanilor, propovăduitorii de socialism.

Acăsta să ne fie ținta la ordinea zilei, până nu începe a se încuiba și răul acesta, cum ne-am pomenit că s'a inculbat nazarenismul!

În afară de clerul nostru, apelăm la redacțiile foilor noastre pentru popor. Menirea lor este de a combate minciunile înșelătorilor și de a pregăti poporul, în cât când străinul îl va bate la ușă, să-l afle gata de a-l arunca afară, fără multă vorbă!

Onoratul **PARACLIS** al Preasfintei Născătoarei de Dumnezeu și pururea Fecioarei Maria și **CANÓNELE** către Domnul nostru Iesus Christos și Îngerul păzitorii. Prețul **20 fl. + 10 fl.** porto.

Şematismul istoric al diecesei Lugojului. — În anul curgător 1903 se implinesc 50 de ani de la reactivarea metropoliei gr. cat. române de Alba-Iulia şi Făgăraşi tot odată de la înfiinţarea canonică a dieceselor noastre de Gherla şi Lugoj.

Din incidentul acestui aniversar. pe cum şi în legătură cu Înbilul de 200 ani de la S. Unire va apăre *Şematismul istoric al diecesei Lugojului*. Opu se află deja în curgere sub tipar. Şi până ce va apărea inse însemnata lucrare. avem norocirea de a putea reproduce în numărul proxim un capitol din introducerea istorică de aproape 200 pagini. scrisă de P. S. Episcopul Dr. Demetriu Radu. Capitolul priveşte reactivarea metropoliei şi înfiinţarea celor două diecese de Gherla şi Lugoj.

O reuniune mult dorită. — Meseriaşii români din Blaş. cu mulţi ani înainte de acesta, au voit să-şi facă o reuniune. cum au străinii şi românii din alte comitate mai ferice. Dar nisuiţele lor în această direcţiune, au fost fără rezultat. Stăpânirea nu le-a încuviinţat statutele. Dorul de-a să întruni s'a ivit iarăşi şi în 12 Ianuar 1902. La iniţiativa hotelierului Augustin Coltor şi A. Gruiţa, să întrunesc în adunare generală şi hotărâsc înfiinţarea unei reuniuni. Frecuenţa şi însufleţirea acestei adunări dovedea lipsa ardeţore a reuniunii. S'a ales o comisiune, în persoanele profesorului Gavril Precup şi Aug. Coltor, care să facă demersurile pentru susţinerea statutelor spre aprobare. Comisiunea şi-a făcut lucrurile. Dar aprobarea a mers mai cu anevoie. Proiectele de statute au fost respinse de 3 ori sub felurite motive fără basă legală. Cuvîntul român din titlul societăţii le-a scos ochii. Am fost siliţi să ne botezăm reuniunea de două ori, nu mai să avem pace.

În sfârşit post tot discrimina rerum. În primile zile a lui April am primit statutele prevăzute cu clausula de aprobare. În Duminica Floriilor s'a ţinut I. adunare constituantă. Desbaterile acestei adunări, ca şi acelora de mai înainte le-a condus Rever. Domn canonic Dr. Augustin Bunea. Sînt de faţă meseriaşi şi sodali români în număr frumos. Să cetesc statutele aprobate şi înainte de a să purcede la constituire. se face înscrierea membrilor. Numărul membrilor înscrişi până acum este de 79. Purcedându-se la constituire, adunarea şi-a ales următorul comitet: president profesorul Gavril Precup; vice-president Aurel Trifan. secretar Vasile Bersan, cassar Gregoriu Ordace, controlor Augustin Coltor, bibliotecar Demetriu Turcu Iunior, econom Dragos Ştefan, iar membrii în comitet: Dr. Iuliu Maniu, Ştefan Oltean, Mircea, Ioan Christian şi Vasile Barna.

Statutele societăţii prevăd multe lucruri bune pentru meseriaşii noştri. Acum e rëndul nostru să ne grupăm toţi pe lângă ea şi în bună înţelegere să lucrăm pentru consolidarea şi înaintarea ei.

Ni-să impune această datorinţă mai ales acum, când străinii de neam şi aspiraţiuni sub fel şi fel de momeli vrea să ne strice rëndurile şi să ne lipescă de societăţi nepotrivite cu firea noastră.

Un meseriaş.

Ex-lex. — Partida kossuthistă porţa şi mai de parte cu îndărătnicia lupta contra proiectelor militare.

Guvernul şi majoritatea rămân neschimbat pe lângă punctul lor de vedere. Sînt decisi a purta lupta până la fine şi a intra în ex-lex.

Revistă bisericească.

Franţa. Legile aduse contra congregaţiunilor se esecută cu totă rigorea. Combes a dat ordin episcopilor ca să nu permită călugărilor din congregaţiunile desvoltate se facă ceva funcţii în biserică. Episcopii nu s'au supus acestui ordin.

Peştera de la Lourdes se va închide, fiind-că congregaţia în mâinile căreia se află, nu aparţine congregaţiunilor aprobate. Sînt temeri, că în oraş, care se susţine esclusiv prin peregrini, vor isbucni turburări din incidentul acesta.

Revistă politică.

Roma. Românii au asistat în număr mare la şedinţa congresului latin. Ei au luat parte la discuţiuni. S'a ţinut şi o şedinţă specială pentru Români, după care senatorul Pierarioni a ţinut o conferinţă despre împăratul Traian.

La reprezentaţiunea dată la Teatrul Naţional dramatic, în onoarea congresiştilor latini, d-l Grigoriu a fost foarte mult aplaudat declamând „Sentinela Dumării“ de V. Alexandri; de asemenea Stăfănescu, Rădulescu, Drucea, Sachelarie şi iarăşi Grigoriu pentru cântecele naţionale române ce au esecutat. C. Avramescu, I. Ionescu, Eufrosina Teodorini şi Matilda Teodo-

FEUILLETON.

Oul de Paşti.

Când sosi ziua stropitului, micul Ionel să îmbracă în haina cea frumoasă de catifea, a cerut de la mamă-sa o batistă cu dautelă pe margini, pe cea mai mare, căci dór ei avea să pună în ea ouşele ce trebuia să primescă de la numărósele sale prietene. Să înarmă apoi cu o respectabilă sticlută de apă parfumată şi porni la drum. Îe pe rind casele cu fete, pe cum le număruse pe degete, ca nu cumva să rămână vre-una nestropită.

Mica Livia aştepta cu nerăbdare pe micul său cavaleri Aşeză ouşele de Paşti pe masă. Cel dintâiu era un ou de colóre rosa, care se desfăcea în două. Era decorat cu o cunună de flori aurii; căptuşit cu catifea rozie, sub sticlă Isus cu steag în mână, iar pe steag semnul crucii; pe livada între arbori verzi pasc mieluşei albi. „Ore cui voiţi da acest ou frumos?“ Înşira apoi alte ouş, în cărî privind prin o feréstă, vedî tablouri frumoşe. Urméză ouş împodobite cu porumbi, inimă şi cu crai din răsărit. Sînt şi câte-va ouş netede, cari zurăe dacă le scuturi, ore ce pôte fi în ele? Ouş roşite şi desemeate o grămadă întregă. Pe apă masă colact şi prăjituri îi aşteptă pe micul ospet. Căci dór Livia are mulţi cunoscuţi, de când a învăţat dansurile, de când cântă în choral copiilor, în vecini şi pretutindenea. Lui Ghiţă i-ofti da pe acesta, lui Victorel pe acela. — ba nu, pe celalalt,

că e mai frumos. Dóme, de-or veni toţi, nici n'or fi destule ouşele. Stropitul acela e o adevărată comedie! Mişei de copii ascund sticluta, vorbesc — vorbesc, de odată o scot şi te stropesc în faţă. . . Dóme, așa te mai spărie.

Ce bine-o fi! — Numai de-ar sosi odată care-va!

Când s'a deschis uşa, a tresărit. Iată a şi sosit unul, cu toate că numai mamă-sa intrase.

Ei acum chiar bate cine-va în uşa. Di dragă intră, o îndemná mamă-sa.

De odată intră Ionel suridënd. Livia ţipând se refugiază după un fotel.

— Aici să nu vii! Mamă dragă! nu-l lăsa să vie aici! Acolo e îndărăpt în mână!

Ionel să opri lângă uşa puţin zăpăcit. Mama copilei ride.

Livie dragă, dar nu ţi-e ruşine? De ce te temi? Ce are Ionel în mână? Vino arată!

Ionel se apropie un paş şi arată, că n'are alt ceva în mână, de cât pălăria. Livia ţipă de după fotel.

Atunci e acolo în buzunarul din stănga!

Ionel i-şi scóte din buzunar batista şi-i arată că e gol.

A bună samă e în buzunarul din dreapta, arată-l şi pe acela.

Dar pe acela nu-l pôte arăta, ci priveşte la mama Liviei, că ce ar fi de făcut?

— A bună samă, că e acolo! Căci dór a venit să te stropescă. Se cívine să te ascundî? Scóte Ionel sticluta şi mă stropesc pe mine, să vadă fata mea cea fricosă, că nu are de ce să se témă!

Ionel i-şi scóte sticluta, mama copilei i-şi tine mânia şi băiatul lasă să cadă căti-va picuri de apă parfumată pe mână.

Atăta-i tot? cugeta Livia şi ese de după fotel, acum o genéză, că s'a ascuns!

Şi eulas să mi-o stropesci, mână, dar numai mânia. Ionel să involcesc. Livia i-şi întinde mânia cătră Ionel, dar neavënd încredere deplină, şi-o tot renage. Băiatul şiret priveşte tot la mânia şi de odată o stropesc în faţă şi iute încă odată. Copila ţipă şi fuge după acest atentat şi în spaima şi mânia ei începe să plângă.

Uritule m'ai înşelat, îi zice iritată şi i-şi şterge faţa.

Ionel ride, mama zimbescce şi Livia ride şi plânge în acelaşi timp.

Aşteptă numai, fi-o dau mână îndărăpt!

Numai cât eu nu voi plânge ca tine.

Să împacă, îi imbie pe Ionel cu prăjituri, Ionel inse cu un ochi priveşte tot la ouşele de pe masa cealaltă.

Dragă nu-l mai reţine pe Ionel, căci are să mergă şi în alte părţi, condu-l la ouş, să-şi alégă!

Ionel îşi alege unul roşu, dar privirea i-se opresce pe cele mai frumoşe. Livia îl înţelege şi îi pune în batistă oul cel mai frumos, pe cel care se desface în două.

Cum se buenă Ionel

Când micul óspe i-şi ia adio, Livia îi zice:

— Acum nu mă mai temi! Ionel nu se gândescce mult şi o mai stropescce odată iar mama i-şi sărută fata curagiosă.

Ionel a umblat în multe părţi la stropit. Când i-s'a umplut batista cu dautelă, a mers acasă şi a golit-o. A adunat cinczei şi trei de ouş.

rescu au fost aplaudați pentru danțurile naționale ce au executat. S'a strigat: *Trăiescă România!* Gregoriu a apărut ca păstor român și cu steagul românesc. „Banul Mărăcine” executat de I. Ionescu, C. Ionescu și C. Avramescu a fost bisat.

Congresul latin a discutat în privința adoptării limbii latine ca limbă internațională și a votat două propuneri, anume că trebuie să se redigeze în latinesce toate cărțile de samă academice și că trebuie să se fondeze în Roma un colegiu internațional, pentru tinerii latini.

Corespondințe.

SINODELE PROTOPOPESCI.

În Aprilie a. e. s'a ținut în Mediaș sinodul protopopesesc al preoților gr. cat. din districtul protopopesesc al Mediașului. Despre decurgerea pertractărilor acestui sinod vin a raporta următoarele:

La 9 ore a. m. fiind preoții prezenți au plecat în corpore — în frunte cu Prea On. Domn protopop Ioan Moldovan — din reședința protopopescă, către frumoasa biserică parochială pentru îndeplinirea exercițiilor spirituale.

În s. biserică Prea On. Domn protopop după câteva cuvinte, rostite din ușa împărătescă, despre datorințele preoților, ca servitorii ai sfântului altar și împărtășitorii s. taine, prin cuvinte călduroase invită preoții la s. taină a mărturisirii, îndemnându-i că și în îndeplinirea datorințelor mari și importante de a să

mărturisii, să premergă credincioșilor cu exemplu. Exercițiile spirituale au fost îndreptate a le îndeplini tinerii preot din Șeica-mică, On. Valeriu Bugner, care purcedând din cuvintele: „Cine ne va despărți de dragostea lui Christos, ore necazul său strimțorea, sau persecuțiunea sau fomea, sau golătatea sau periclu, sau sabia?” Romani c. 8. v. 35. în expresiuni bine alese a vorbit despre însemnătatea religioasă, spunând cum-că în mijlocul tuturor necazurilor, suferințelor și luptelor noastre, religioasă să ne fie ca un oaz unde sufletele ostentite și setoase să-și afle apă vie spre alinarea setei.

S'a citit apoi rugăciunile prescrise înainte de sfânta mărturisire, și alegându-se din sinodul preoților 3 confesari — sau mărturisitori toți preoții, pe cum și alți mulți credincioși prezenți, între cari și dame și domnișore.

La 10^{1/2} ore membrii sinodului intrându-se la reședința protopopescă în sesiune sinodală. Prea On. Domn Ioan Moldovan, protopop, reimprescând membrilor prezenți însemnătatea vieții sinodale a preoților, îndemnându-i spre serioasă pertractare a programului sinodului declară ședința de deschisă. S'a purces la pertractarea punctelor din programul sinodului:

1. S'a verificat protocolul sinodului precedent. S'a constatat absența alor 3 preoți.

2. S'a încasat banii administrativi cu regret constatându-se cum că din cauza miseriei celei mari din 24 parochii abia să încasat banii oficioși din 12 parochii.

3. S'a decis, că în timpul cel mai scurt să se îndeplinească conscrierea nominală a familiilor și în acele parochii, în cari încă nu s'a îndeplinit.

4. S'a censurat rațiunile fondului tractual.

Era o plăcere să privești la masa încărcată cu fel de fel de ouă. Fost-au de tot felul, ouă de zahar, de sticlă, de lemn, de hârtie, îmbracate în mătasa, în catifea, mari și mici.

Pe fie care îl lua în mână, îl sucia și întorcea și la toate afla ceva nou și ceva frumos. Dar cel mai frumos îl — primise de la Livia, asta era mai pe sus de orice îndoaială. L'a și sărutat de repetate ori. După ce ochii se delectase în de ajuns, și stomacul și-a pretins partea sa din plăcere, a trebuit să se gândească puțin până să spargă cel dintâi ou, dar după aceea să fi vădit ce puștiire a urmat. A trebuit în urmă să întrevină mamă-sa și să pună capăt devastării ameținând, că toate le încuie dinaintea lui, dacă mai sparge vre unul.

În altă zi era rândul copilelor. Livia sosi cea dintâi. Mama bălatulul privi cu drag la dânsa. Iar Ionel tot călta, că ore unde îl poate fi ascuns stropitorul?

Nici de cât nu putu observa, și fiind că oșpele încenu să vorbescă despre alte lucruri, a creșut, că a venit numai în o scurtă vizită. Cu atât mai bine, cel puțin nu trebuie să îl dau ou, îl șopti egoismul.

Î-ți plac florile? Mirosă viorica acesta!

Ionel i-și apropia nasul, dar și l'a și retras repede, căci raza de apă parfumată din stropitorul ascuns a nimerit chiar în el. S'a spărit, a strănutat și a lacrimat.

— Veți că și tu plângi! zise copila biruitoare rîzînd.

Au pus apoi o carte cu chipuri înaintea copilei, și câtă vreme dânsa frunzări prin carte, mama zise către băiat în odaia de alături:

— Acum se cuvine, ca și tu să-i dai ceva cadou. Alege între care i-l dai ei. Ionel

alesse numai de cât un ou roșu, din cele mai de rînd.

— Ea și-a dat ție cel mai frumos ou, și tu acesta voiești să i-l dai?

O să-i dau două de acestea! — și mai luă unul.

Îndată mă supăr! Cum poți fi așa de zgârcit. Etă din acestea să-i dai și arată spre ouțele cele frumoase de zahar. Alege pe care-l vrei, dar repede, — și se întorse la micul său oșpe.

Ionel rămase singur gândindu-se că din cele șase ouă frumoase, ore pe care să i-l dele Liviei. Cu mare greu alesse două, mai puțin frumoase, unul împodobit cu un potir, iar pe celalalt cu un cocoș cu creștă roșie. Pe aceste două le luă în mână, le întorcea, le asemăna, și tot chibzuia, ore de care să se despărta? Să-i dele pe cel cu potir, că lui îi mai place cel cu cocoș; dar potirul cel auriu poate totuși e mai frumos iar cocoșul chiar cântă cucurigu, de pare că-l aud. apoi creștă roșie are.

— Ce-i Ionel, vii odată? se auzi vocea mamei.

Ionel să superă. Un ou îl puse îndrăpt, și plecă cu celalalt. Abia făcu doi pași și se întorse și-l luă pe celalalt în mână. Era cel cu cocoș. Înaintea ușii se opri cu el și gândi: dar eu s'ă n'am nimic din el?

Într'aceea aud pe mamă-sa apropiindu-se impacienta de ușă. Când mamă-sa a deschis ușa, ei a mușcat capul cocoșului și la mâncat.

Așa a dat el Livei oul de Paști. Ionel poate să devină când-va om bogat, dar ca-va-va nici când.

După R. G.

Cr.

Cu mare bucurie amintesc cum că preoții din acest tract, pe lângă totă miseria cea mare, în care să află, au înființat, din puținul lor avut, la propunerea și stăruința protopopului actual — nu de mult — un fond tractual în favoarea fiilor miseri de preoți din acest tract, care fond, astăzi, spre mulțumirea tuturor să urcă la un capital de 561 cor. 10 fil.

Este tare de dorit, ca să se înființeze ast fel de fonduri în toate tractele protopopesce, cu atât mai virtos, că preoțimea din celelalte tracte să află relative în o stare materială mai favorabilă.

5. S'a decis, că esamenale de vară la școlile din parochiile acestui tract să se începă în 15 Maiu, în ordinea ce să va statori de protopopul, și în prezența unei comisii esaminătoare emise din partea protopopului, care comisiune va avea la timpul său a raporta despre rezultatul examenului, senatului școl. protopopesesc.

6. S'a impus, ca pe venitor, fie care preot să se prezenteze la sinod îmbracat în reverendă.

7. S'a decis, ca fie care preot în timpul disponibil să se prezenteze la scaunul protopopesesc, ca să inducă în „Historia domus” toate întâmplările și schimbările prin cari a trecut parochia și poporul în timpul din urmă. Observ aici cumcă în anul 1890 la propunerea și stăruința actualului protopop s'a compus „Historia domus” a parochiilor din acest tract. În acesta carte mare, frumos compactată și bine conservată, fie care preot pe paginile rezervate parochiei sale — pe lângă datele mai importante, culese și induse de către neobositul Prea On. Domn protopop — a mai indus respective a scris cu mâna-i proprie toate datele, întâmplările și schimbările prin cari a trecut parochia și poporul său de la început până în timpul de azi.

„Historia domus” are o valoare nespuse de mare, nu pot lauda în de ajuns ideea intrupată a înființării ei.

Multă osteneală a cauzat Prea On. Domn protopop și On. preoți — redigiarea ei, înse servescă-le spre onore împregiurarea că „Historia domus” va rămâne posterității ca anale, din cari se va pute cunoșce cu ușurință trecutul parochiilor din acest tract.

Recomand cu totă căldura ca exemplul acesta să-l urmăze și celelalte tracte protopopesce.

S'a pertractat și acceptat și alte propuneri de interes bisericesc și școlastic.

Din toate acestea se vede cum că preoții acestui tract deși să luptă cu mari greutate, cu multe necasuri în îndeplinirea datorințelor lor și în susținerea traiului, în aceste parochii de tot miserie, — totuși mai dau semne de viață, în inimile lor mai arde încă flacăra iubirii de Dumnezeu, biserică și națiune.

Onore și laudă se cuvine în locul prim actualului protopop, Prea On. Domn Ioan Moldovan, care cu mult devotament se silește a promova interesele acestui tract protopopesesc; cu mare înțelepciune și fină tactică se conduce și poartă pe preoții săi tractuali.

Vale!

SOCIALIȘTIÎ.

Budapesta la 20 April 1903.

Am pe masă Organul partidei social-democrate reorganizate din Ungaria, foie pentru poporul muncitor Român intitulată „Voința poporului“. Trăiesce în anul al doilea al vieții sale și numără 7 numeri din anul acesta. Prim redactor e I. Salușinsky, editor și redactor responsabil Mihail Brânduș. Cronica foii se începe cu „Să nu uitați, că prima datorință este a respândi „Voința Poporului“. Și asta o pretinde în fie care număr, și mai bine zis în fie care articol, căci „ea are de scop mântuirea Românilor, cari sînt apăsăți de jăfuitori.“ „Voința Poporului“ îi va mântui de atâtea necasuri, cari îl năpădesc pe popor, numai să o procure, să se unescă cu social-democrații, căci atunci va răsări soarele nostru, al Românilor, așa zice fratele Salușinsky. Să vedem, ce program are „Voința Poporului“, ce vrea ea.

În nrul 3. sub titlul „Devisă“ zice: „Voim să adunăm omenii săraci și apăsăți, ca să fie puternici, ca adunându-se în jurul unui steag, în jurul „Voinței Poporului“, să-și pōtă cere drepturile sale și cererile să fie ascultate și acolo, unde până acum n'au fost ascultate.“ „Voința Poporului“ luptă pentru egalitate, frățietate și dreptate.“ „Noi sîntem adevărații urmași a Domnului Isus Christos (!) și preoții sînt cei mai mari dușmani ai social-democrației.“

„Nu e drept ca cine-va să aibă 10000 de jugere,“ iar pe cealaltă față „Învățătorul nostru este Isus Christos, care a predicat: „Nu aduna tesauri pămîntesci, pe cari le mănăcă molul și rugina,“ cu toate acestea cu două șire mai jos ei social-democrații vrea că pe pămînt toți să fie într'o formă de bogați. În numărul 2. pag. 2. „Dor celea ce zicem noi, le-a predicat și cel dintăi social-democrat Isus Christos, cine (!) l-a apărut pe săracii buni (!) și l-a bătut pe avuții răi.“ Va să zică lor le place numai de săracii buni, și urăsc pe avuții răi, vrea să zică toți săracii sînt buni, tot avuții sînt răi. De aceea lor nu le place de „vlădica din Blăș și Oradea-mare“, căci „predică apă și bea vin, Domnia lor is cari ne învătă a despretui bunurile pămîntesci, și adună averile celea mai mari. Uită vlădica din Blăș și Oradea-mare aștă avere, din cât 100 de sate ar putea trăi fără de gânduri pe viața întregă. Dar de aceea sîntem noi social-democrații, ca să nu mai lăsăm nedreptatea asta. Noi vom rîndui trebile, ca să fim toți de o potrivă. Noi într'adevăr vom urma învățăturile celui dintăi social-democrat, a lui Isus Christos.“ De aici se vede, că ei voin să facă, ca toți să fim de o potrivă, trebuie să împartă averile, căci alt fel nu pot, cu toate acestea numesc „nătăuci“ pe aceia „cari cred, că social-democrații vrea să facă împărțală.“ Scopul ultim al foiei e: „Noi vom lumina Româניה, pe carea până acum toți au lăsat-o în nesciință.“ Iar al partidei: „fericirea omenilor muncitori“.

Social-democrația după cum zice foia, vrea să lumineze poporul, să-l învețe învățăturile lui Isus Christos, cel dintăi social-democrat, care a bătut pe cel bogat și a

promis, că va împărți averea între săraci (nrul 2. pag. 2. colona 2.). Cum luminează poporul? Iar ascultați vre-o câte-va adevăruri de ale „sfinței democrații“: „Despretuiți pe aceia, cari ne ocărăsc.“ Am răsfoit de multe ori sfînta Scriptură, carea, după cum să laudă, el o cunosc, și n'am găsit această nicaire. În Talmud am cetit, că e lertat să faci nedreptate celor ce sînt „goji“ (= cari nu sînt jidovi), și că cel ce asupresce și neîndreptătesce pe „acum“ (creștin) are minte. Acum își arată dinții „fratele predicator Salușinsky“, că el e urmașul credincios al Talmudului, care vorbele scripturei: „Diliges proximum tuum, et odio habebis inimicum tuum“. Veți lubi pe jidan, veți urî pe cei cari nu-s jidani.

El vrea să ne aducă cu 3000 de ani îndărăt, când jidovii ținea au anul iubilar, și să împărțau averile, ca fie care om să capete, ce a avut și a vîndut altuia. Nu-i vorbă, ar fi un lucru frumos să-ți vinđi averea, să trăiesci cum îți place, și apoi iar să o capeti îndărăt.

Spre realizarea scopului pe lângă foia această să mai folosesc și de alt mijloc: adunări, în cari vorbește predicatorul trimis din Budapesta, fratele Salușinsky. La gară e așteptat de câte 60 de trăsuri, 23 sau 30 de călăreți cu steag în frunte, pe care e scris: „Libertate, unine și frățietate;“ să adună la un loc câte 5000 de omeni din 25 comune (??).

* * *

Din Blăș încă au un număr frumos de „frați“, cari să dedică cu trup, cu suflet democrației. Cel dintăi e Teodor Onișor, care răspândește din reputeri „Voința Poporului“, căci numai prin social-democrație se va mântui neamul românesc. De alt fel „fratele ăsta are mare rol: aranjază colecte printre inteligența română din Blăș și jur pentru „frații din Maramureș“; pōte nu va fi adunat mult săracul, căci apelul nu l'au cetit Blășenii inteligenți, numai fratele M. Lázár și „cealalți frați“ încă necunoscuți. Tot Teodor Onișor a deschis românesce congresul din Salonta-mare. Asemenea acest Teodor Onișor pōrtă o corespondință frățescă nemărginită cu fratele Sămpetru Blășan = Salușinsky.

Nu-i vorbă Dle Redactor, stați minnat în Blăș, căci după cum am înțeles aveți mulți „frați social-democrați“, înainte cărora e nedreptate mare averea vlădicului și a celor alalți domni. Fie-mi permis, să vă fac o propunere modestă: În Blăș preoții sînt cei, pe cari nu îi iubesc acești „frați“, cari cei mai mulți sînt meseriași. Dacă nu vă iubesc, nu vă lucră cu inimă bună. Lucrul, care nu e făcut cu inimă bună nu e vrednic doi bănuți. Ca să aveți deci lucru bun, necesar trebuie să vă căștițați nisce omeni, cari să vă lucre cu dragoste, de aceea nu vă mai folosiți de acești „frați“, lăsați să lucre ei celor ce îi iubesc, căci vor lucre mai bine, și vor căpeta plăți mai bune. *)

Job.

*) Din norocire meseriașii nostri n'au nici în clin nici în mănecă cu „social-democrații“ D-lui Onișor. Chiar mai zilele trecute s'au organizat într'o reuniune, cu statute aprobate, sub presiunea prof. G. Precup. Meseriașii nostri sînt mai inteligenți, de cât să se lase duși pe ghiață de nisce Jidănași de talia lui Salușinsky!

Red.

Asociațiunea la Baia-mare.

Primum spre publicare hotărîrile aduse de frații noștri din Sătmar, pentru primirea cât mai festivă a Asociațiunii.

Le facem loc cu plăcere:

Protocol.

Luat în ședința comitetului despărțămîntului Sătmar-Ugocia al „Astrei“ ținută în Baia-mare la 27 Martie 1903.

Președinte: directorul despărțămîntului.
Notar! secretarul.

Prezenți: Vasile Ardelean, Alexiș Pop, Constantin Lucaciș, ca membrii comitetului despărțămîntului.

Apoi: Avram Breban, Dr. Teofil Dragoș, Alesandru Breban, Andreiș Pop, Ioan Leșon, Nicolaé Lupan, At. Lupan, Alesandru Pop. (Băița) Nic. Breban, Romul Avram, Corneliș Breban, Ștefan Cherecheș, Emil Cămpean, Demetriș Ciontea, ca membrii comitetului instituit pentru aranjarea festivităților sociale.

I.

Directorul despărțămîntului deschide ședința și aduce la cunoștința comitetului, că magistratul orașului liber regesc Baia-mare, prin rescriptul său din 28 Februarie a: Nr. 381, în condițiunile fixate cu privire la preț și la cadrele legalității, pune la dispozițiunea comitetului sala festivă din „Grand-Hotel“ pentru scopul de a ține adunarea generală din ăst an a) „Astrei“ și petrecerile sociale, ce se vor aranja cu aceea ocaziune. Servesce spre știință.

II.

Fiind ast fel asigurată ținerea adunării generale a „Astrei“ în Baia-mare, directorul să adresază către comitet cu rugarea, că în vederea scopului înalt cultural-național, ce ne stă înainte în aceste festivități, să lucre cu tot zelul și devotamentul pentru succesul cât mai splendid al lor.

Comitetul este pētruns de însemnătatea cauzei pe cum și de marea responsabilitate, ce ie asupra sa, când primește sarcina aranjării acestor serbări.

Pentru asigurarea succesului dorit se fixează următoarele rezoluțiuni principale.

a) Comitetul despărțămîntului să lucre în conțelegere cu comitetul central al „Astrei“ pentru aranjarea afacerilor, ce sē țin de partea oficială a adunării generale.

b) Toate afacerile aparținătoare de partea socială și de tehnica serbărilor proiectate, să se aranjeze prin acțiunea concentrică și paralelă a comitetului despărțămîntului și a comitetului local, instituit pentru acest scop, cu sediul în Baia-mare. Toate măsurile luate, dispozițiunile și programele sînt a se notifica comitetului central în Sibiu.

III.

Directorul despărțămîntului accentuează, că unele afaceri, în sensul, celor decise mai sus, sînt de competența ambelor comitete, și așa rōgă pe toți membrii din comitetul festivităților sociale, să între în ședința comună plenară cu comitetul despărțămîntului, pentru rezolvarea acelor afaceri. Să primească propunerea și să provede îndată la dezbaterile chestiilor următoare.

IV.

Fixarea termenului pentru ținerea adunării generale.

În considerarea jurstărilor provinciei de Baia-mare, termenul adunării generale să fixeză în comun acord și cu unanimitate pe zilele 9 și 10 August a. c. stil nou.

Programul ședințelor adunării generale, îl va fixa și publica comitetul central în conțelegere cu comitetul despărțământului.

V.

Festivitățile sociale împregnate cu adunarea generală a „Astrei” să prevadă în următoarele:

1. Primirea sărbătorască a comitetului central.
2. Sara de cunoștință.
3. Banchetul solemn din ziua primă.
4. Concert.
5. Bal.
6. Escursiuni.

VI.

Să pună la desbatere chestia, că ore concertul și balul în una și aceeași sară să se țină?

Comitetul după desbateri serioase decide ca în sara zilei prime să se țină concertul, iară în sara din ziua a doua balul.

VII.

Dr. Teofil Dragoș propune, oă pentru orientarea și pentru comoditatea oșpeților, să se compună o broșură, în care să se descrie orașul Baia-mare și jurul în echite istorice, etnografice, și să se facă o mică hartă tipografică, și că în zilele serbărilor culturale-naționale să se redecteze o foie volantă, care să cuprindă în resnet decursul acelor serbări cu toate mișcărilor mai însemnate.

Se primesce și executarea se pune în sarcina dlui propunător.

VIII.

Oratori se designază pe cum urmază:

1. La primirea sărbătorască a comitetului central va vorbi: Dr. Teofil Dragoș.
2. La sara de cunoștință va bineventa oșpeții dl Ales. Breban.
3. La discursul de deschidere a adunării generale va răspunde direct, George Șuta.
4. Ordul toastelor oficiose la banchetul festiv îl va fixa secțiunea comitetului, care va aranja banchetul.

IX.

După aceste directorul despărțământului rogă pe membrii ședinței plenare, că având în vedere decisiunile luate în 4 April a. c. comitetul ales pentru aranjarea festivităților să se constituie și alegându-și secțiunile speciale să-și încerpă activitatea sistematică.

Să primesce și pentru conducerea mai practică a tuturor afacerilor să constituie un birou central din trei membrii:

Președinte: Dr. Teofil Dragoș.

Secretar: Romul Avram.

Casrar: Alesandru Breban.

Și tot odată se constituie următoarele secțiuni:

1. Secțiunea primirii și a încuierării oșpeților.
2. Secțiunea pentru aranjarea concertelor.

3. Secțiunea pentru aranjarea balului.

4. Secțiunea pentru aranjarea banchetului.

5. Secțiunea escursiunilor.

Să anunță, că la convocarea biroului central secțiunile singuratică să țină toate împreună a se întruni cu rapoartele lor detălate și eshaustiate asupra lucrărilor săvârșite, ca să se decidă asupra chestiilor obvenitoare.

Acest protocol să verifice în ședința plenară și să decide publicarea lui în toate foile noastre periodice.

D. c. m. s.

Dr. Vasile Lucaci
secretar.

George Șuta
direct. desp.

Cătră P. T. Cetitori.

On. Cetitori, cărora le expiră abonamentul cu finea pătrăriiului prim, sint rugați a-și renoi abonamentul; cum și cei ce sint în restanță să binevoiescă a-și achita restanțele, căci foia are lipse mari și ardătoare.

Administrațiunea.

Noutăți.

La Roma A treia zi de Pașci au plecat de aici o societate constatătoare din peste 40 persoane spre Roma, sub conducerea Il. Sale Dr. Vasile Hossu. La acest pelerinaj au luat parte și din credincioșii noștri din provinciă, pe cum și redactorul nostru, trei profesori, vre-o 10 studenți și câteva dame. În momentul, când scriem șirele aceste (Joi a. m.) peregrinul nostru să apropie cu trenul de Fiume, ca de aci, să urmeze cu vaporul. Îi urmărim cu gândul în sborul fugar al trenului, dorindu-le din inimă: Drum bun, drum bun! . . .

Întru mărirea lui Dumnezeu În decursul anului trecut 1902 Stim. Domn Nicolaș Giurgiu și soția sa Ioana, arândator pe lângă multe binefaceri, de le face poporului — a procurat și pe sama bisericii gr. cat. din Ghișasa-de-sus, un rând de ornate preoțesci cu toate apartinențele în preț de 80 corone. — Ana soția lui Zosim Togan, econom a dăruit un acoperemint foarte frumos și bine lucrat de lână, cu care sa acoperit tetrăpodul de la femeii. Toder T. Opreat, emigrat în America de acolo a trimis sfintei noastre biserici o măsură de bumbac de color verde și cu frumoșe flori roșii și încă 2 ștergare tare frumoșe, cari fac o podobă deosebită casei lui Dumnezeu. — Nu să pôte trece cu vederea nici frumoșă și adevărata faptă creștină a Spect. Domn Ioan Bela, notar cercual și soției sale Maria, cari peste întreg anul au oferit în dar: vinul de lipsă la celebrarea sfintei Liturgii. Tuturor acestor bun creștini binefăcători al sfintei biserici, pe lângă călduroșă mulțumită, ce li-s-a făcut la timpul său pe cale privată li-se aduce și pe această cale cea mai călduroșă și ferbinte mulțumită, dorindu-le viață lungă și fericită. Primescă-le Domnul Dumnezeu jertfa adusă pe altarul cel sfânt. Ghișasa-de-sus. În 17 Ianuarie 1903. În numele poporului: Valeriu Stoian, adm. paroch.

Chirotonire. În 12 a. l. c. a fost ordinar de preot la Roma Dr. Aron Lupșă, aparținător dieceșei Lugosului. Ad multos annos!

Episcopatul românesc în Macedonia.

Guvernul român, după cum scriu ziarele din România, a reluat cu totă serioșitatea chestiunea înființării unui episcopat românesc în Macedonia. În urma refuzului categoric al patriarhului, că fără o cerere acoperită cu iscălituri număröse din Macedonia, nu pôte da nici un curs dorinței exprimate de ministrul român din Constantinopol, guvernul României a dispus facerea unei petiții, care prin mijlocirea învățătorilor și preoților, să fie semnată de un număr cât se pôte mai mare de locuitori români. Tot odată să vor alege 12 delegați însărcinați cu prezentarea petiției la patriarhat.

Masa studenților academiilor din Cluj, a mai primit în timpul din urmă contribuiri de la următoarele institute de bani: „Albina” în Sibiu, 200 cor. „Silvania” în Șimleu, 100 cor. „Chiorana” în Șomcuta-mare, 20 cor. „Economia” în Lugos, 10 cor. „Sebeșana” în Sebeșul-săsc, 200 cor. „Selegiana” în Jibou, 50 cor. Primescă prețuile institute donătoare și pe această cale profundele noastre mulțumite. Direcțiunea institutului de credit și economit „Economul” în Cluj B. S. Podobă dir. esec.

Procesele „Tribunei” Tribuna, în procesele ce i-s-au făcut din partea „Iubiților noștri unguri” din 1893 începând până în 1903, a plătit amândă și spese de proces suma de 56.918 cor. 54 fileri. Socotind apoi timpul cât au stat redactorii Tribunei în temniță, avem suma de 204 luni adecă 17 ani.

Pentru frații din America. Colaboratorul nostru, dl prof. pens. Nicolaș Popescu, a dăruit pentru Reuniunea română din Pittsburg Pa. 3 es. din al său „Tractat istoric asupra originii, continuității și petrecerii Românilor în Dacia lui Traian până la anul 1800.”

Mulțumită publică. Clarisimul Domn Dr. Valeriu Traian Frent, archivar cons. în Lugos — revanșat cu o sumă de 32 corone prin ofertele marimose încurse de la Clarisimul Dr. Daniil Fireza, secretar episc. Lugos, P. O. D. George Popovici, protopop gr. cat. Lugos, P. T. Dăna Iulia Pop. Lugos, Stim. Dșoră învățător gr. cat. Lugos, On. Valer Giurgiu și st. Dăna Lugos, Iosif Micleș, învăț. Lugos, „Poporul” Lugos, On. Romul Poșar, preot neochirotonit Beba-veche și St. Dăna, On. Petru Muntean, preot neochirotonit Parța, On. Augustin Radu, preot neochirotonit Varadia, On. Michail Iubaș, preot neochirotonit Veșel, M. On. Poșar, preot Sgribest și subscrișul, a binevoit a dona pe sama bisericii gr. cat. din Iancăhid un rând de oșpeții nouă în valoare de 80 cor.; tot Claritatea Sa Drul Frent, s'a îndurat a ne dona și Mineiul pe 10 luni, pentru cari fapte în numele credincioșilor mei îmi exprim și pe această cale adănea mea mulțumită atât marimosoșilor contribuitori înșirați mai sus, cât mai ales Clarisimului Frent, implorând binecuvintarea bunului Dumnezeu asupra rodniciei Sale, vieți atât de hogată în fante mărete, Iancăhid la 12 Ianuar. n. 1903. Petru Conda, preot gr. cat. și învățător la școlele comunale.

Necrolog. Corpul profesoral de la școlele medii gr. or. române din Brașov, cu inimă îndurerată aduce la cunoștința tuturor amicilor și cunoscuților, că emeritatul coleg: Ioan Popea, profesor gimnasial în pensiuine, s'a mutat la cele eterne, Marți 14 April 1903. În etate de 64 ani, în al treilea an al retragerii sale din funcțiunea de profesor gimnasial, pe care o purtase timp de 35 de ani, cu mare pricepere și neșpusă abnegațiune. Dumnezeu îndurării să-i facă parte de eternă odihnă în locașurile celor drepti! Trimitem îndurare-rate-I familii sincere condolențe.

Odihnescă în pace!

PARTE SCIINTIFICĂ-LITERARĂ.

Din viața lui Inocențiu Micul.

Conferința ținută la Ateneul din Craiova în
7 Februarie 1908.

(Continuare.)

Acéstea și alte drepturi le susține episcopul cu mult curagiu atât în memoriile adresate suveranului, cât și ca deputat în dieta țării, și luptă din toate puterile pentru realizarea lor.

În memoriile sale el arată tronului, cum domnii feudali au răpit o mare parte de locuri de arătură, de livezi, de păduri ș. a. cari odinioară erau ale orașelor și satelor, cultivate de locuitorii acestora, cari plăteau statului contribuțiune pentru ele; iar acum domnii (boerii) le-au încorporat la moșiile lor, după cari ei nu plătesc nimic statului; că asemenea au făcut Sașii pe teritoriul numit săsesc.

Aceste arătări, și pretensiunile episcopului, destinate a ridica pe Români la o sorțe mai bună; și mai ales spaima, ca nu cumva națiunea română, care după legile de până atunci era numai tolerată, să fie recunoscută și primită între celelalte națiuni ale țării, au atârșat un incendiu asupra capului marelui prelat. Guvernul transilvan, aristocrația întregă, nu numai cea calvină, dar și cea catolică împreună cu patricianii sași, toți ca unul s'au involburat asupra lui și i-au hotărât peirea. În Ianuarie 1744, convocându-se adunarea legislativă a Transilvaniei la Sibiu, între alte proiecte de legi trimise acestei adunări de împărătesa Maria Teresia, erau două relative unul la religiunea catolică, altul la biserică română. Prin cel de întâi se propune cassarea tuturor legilor aduse până atunci în contra religiei catolice; prin cel al doilea se cercă recunoșcerea și înarticulară bisericii Românilor trecute la unire, cu toate drepturile și prerogativele bisericii catolice de rit latin, cum să promisese de atâtea ori prin diplomele imperiale și cum cerea neconținut episcopul Inocențiu. Inocențiu Micul care era la Viena, să reîntorse, ca se lae parte la desbaterile adunării legislative.

Lucrările acestei adunări mergeau în linișce, până când au ajuns la cele două proiecte. Atunci după vre-o două săptămâni de desbateri și sfătuirii secrete, membrii adunării descoperiră de odată, că acei articli de lege, așa cum se formulară la Viena, ar implica mare pericol pentru libertatea celorlalte religii necatolice; și încă mai mare, dacă asigurarea libertății bisericii Românilor ar aduce după sine și emanciparea poporului român și prin urmare intrarea lui în sistema statului ca națiune de sine stătătoare, alături cu naționalitatea maghiară, săsescă și secuiască. Pentru aceea formară un memoriu plin de insulte la adresa poporului român, prezentându-l ca pe un popor vagabund, răpitor, lipsit de toate calitățile; și rugau pe împărătesa să apere țara de un rău atât de cumplit, cum ar fi emanciparea poporului român.

Episcopul, aflând de acest protest, arată și el atitudinea dușmănoasă a dietei față cu poporul român, combătând aserțiunile ei ca

tot atâtea neadevăruri; și tot odată denunță împărătesei, că adunarea legislativă și guvernul țin ascuns înaltul decret, prin care împărătesa confirmă diploma moșului său, Leopold I.

Întrăceea articolii de lege religioși se votară; insee așa de schimbați, în cât luară cu totul alt înțeles.

Inocențiu, văzând că n'o pôte scôte la capet cu adversării săi, se presente un protest motivat, scris cu multă cutezare, în care arăta intențiunea dietei de a înșela pe împărătesa. Acest protest dându-se spre autentificare secretariului și cetindu-se de către membrii dietei îi întărită atât de mult în contra episcopului, în cât îi amenințară cu forța fizică, de nu-l va retrage. Se zice, că în aceea scenă furtunosă puțin a lipsit, ca episcopul să fie aruncat pe ferestă în stradă din etajul al II, unde era localul adunării.

Vădându-se singur față cu atâția dușmani de mörte, Inocențiu își retrase silit protestul. Insee răspundându-se această veste între clerul român, acesta nu întârzie a se înțelege și a declara, că retragerea protestului a fost impusă cu sila și că prin urmare trebuie să se considere ca nulă și neîntimplată. Tot odată clerul și poporul înoi protestul în numele său cu formele cerute de lege și-l înaintă curții imperiale.

Cătră sfârșitul acestui an legea relativă la religiuni fu sancționată; insee așa, cum o formulase adunarea din Sibiu. Inocențiu văzând atâtea dificultăți, să hotărî să încerce alte mijloce, ca se câștige cel puțin drepturile promise prin diplomele împărătesci. În Iulie 1744 convocă la Blaj un sinod compus din preoți și mireni, nobili și nenobili, reprezentanți ai poporului; și le arăta, cum guvernul și adunarea legislativă țin ascuns și nepublicat decretul imperial, în cari li-se promet drepturi Românilor, și cum, în contra tuturor ordinilor venite de sus, adunarea refuză de a recunoște prin lege aceste drepturi; ba încă ea a arătat împărătesei; pe Români ca pe un popor plin de vieții și la cerut să apere țara de pericolul de ai recunoște vr' odată ca popor indigen și îndreptățit al țerii. Le arată, cum însă-și curtea din Viena a început să aibă pentru ei numai vorbe dulci, insee nu are și voința și energia de ale implini promisiunile date.

După aceste esplicări episcopul puse sinodului întrebarea, dacă mai vrea să țină la unire în aceste condițiuni, ori dacă, nerecunoscându-li-se drepturile promise, nu vor mai bine să se reîntörca la vechia lor confesiune?

Sinodul, care vedea cum jurisdicțiunea bisericii lor era aproape numai o ironie, cum însuși episcopul este supravegheat de călugărul jesuit, ce-i era dat ca ajutor, insee în realitate era spionul lor și al episcopului, — sinodul declară în unanimitate, că dacă nu li-se recunosc drepturile cerute, vor părăsi unirea.

Înainte de a să împrăstia, membrii sinodului făcură o colectă de bani, cu care episcopul se pôtă merge din nou la Viena, ca să arete împărătesei declarațiunea sinodului și să stărniască pentru câștigarea drepturilor bisericii și națiunii.

Întrăceea să întemplă un eveniment curios, cum să întemplă adeseori la poporile învăluite în întunerecul neștiinței și al superstițiilor religioșe; și acest eveniment încă apasa pe Inocențiu și contribuî la căderea lui. Un călugăr sicastru, anume Visarion, de origine sîrb din Bosnia, începuse a face o viuă propagandă între Români în contra unirei cu biserică Romei și în timp de vre-o 5 săptămâni, cât i-se lăsa libertatea de a umbla prin țara nimici pe unde trecu, totă opera propagandei catolice de vre-o cinci zeci de ani, și ațita o ură înverșunată între Români uniți și cei neuniți. Sate și ținuturi întregi părăsî unirea; și unii, mai religioși, își desgropau morții, ca să-i îngrope din nou cu preoți ortodoxi, pentru că alt fel îi credea pierduți în osînda de veci. Unde nu erau pe aproape preoți neuniți, poporul nu mai mergea la biserică, îngropa morții fără prohod și boteza copii prin femei bătrâne. Iar preoții uniți erau batjocoriți, maltratați și unii chiar uciși.

Acel călugăr a fost trimis înadins de de cătră arhiepiscopul sîrbesc din Carlovitz, cu pașaport în regulă, în Bănat și în Transilvania, ca să pună capet propagandei catolice, pe cari acum calvinii n'o mai puteau combate cu succes. Nime n'ar fi putut alege un misionar mai nimerit pentru acest scop. Sîrb fanatic, ca și mulți dintre jesuiți, cari să încingeau cu cercuri noduroșe de fier, și la zile anumite să băteau până la sânge cu biciul pe pielea gôlă, răbdau fome, dormiau pe scânduri; Visarion avea încă întinse cunoscințe teologice, cunosea multă lume, peregrinase vre-o doi ani pe la locurile sînte; și afară de aceste virtuți ascetice, Visarion avea încă ceea ce nu puteau să aibă jesuiții germani și unguri, el cunosea adânc geniul poporilor crescute acum de o mie de ani în religiunea orientală.

La intrarea în țară a aceluși călugăr, autoritățile civile, cari erau și acum mare parte în mâinile calvinilor, ordonară să i-se facă primire ca unui om sfânt. Cei mai înțelegători nu impliniau aceste ordine; un protopop, G. Pop din Dobra, i-se ordonase să-i tragă clopotele a răspuns, că nici n'are ordin de la superiori, nici nu știe ce om să fie acela, cărui să se facă atâta onore. Poporul însă era fanatizat. Când trecea călugărul cu mulțime de călăreți și pedestri în urma sa, condus în triumf, omenii să imbulzeau să-i sărute mâinile și picioarele.

Traul și esteriorul acestui călugăr, care nu mânca de cât vegetale, și mai ales pome uscate, pe cum stafide, smochine, nuci, alune, mere, și ferirea sa de a fi prea des în atingere cu poporul, făceau să fie creșut de mulți ca sfânt, ca un om trimis de Dumnezeu.

Predicele sale, cari le făcea prin întrepereți, căci nu cunosea altă limbă de cât cea sîrbescă, erau scurte, însă fanatice și inspaimântătoare. Purta o haină roșie-aurie; pe cap avea o pălărie mare, de care atârnau două panglice cu chipurile lui Isus Christos și al maicei Domnului. Poporul, înștiințat despre sosirea lui prin omeni trimiși, îi eșia înainte cu luminări aprinse, pe alte locuri cu preoți îmbrăcați în odăjdii.

(Va urma.)

CRUMIRUL

sau

călăuzul prin deșert

de K. May.

(Continuare.)

Atunci își ridică mâna cu pistolul — lariatul meu sbură, dar și pușcătura lui detună. M'am plecat imediat înapoi și mi-am smâncit calul într-o parte, pentru a face lațul să se strângă, și această mișcare mi-a scăpat viața — glonțul sbură chiar pe dinaintea mea. De ore ce armăsarul meu nu era dedat cu lasso, nu mi-a fost permis să-l opresc dintr'una, căci atunci el ar fi fost tras la pământ; de aceea l-am moderat numai fuga; lațul a prins, murgul se ridică în două picioare și se prăvăli.

Crumirul de sigur n'a mai vădit nici odată vre-un lariat; asta va fi fost cauza, de și-a pierdut prezența și nu m'a prevenit cu o tăietură a cuțitului său, totuși a fost înse atât de dibaci, în cât în timpul căderii calului a sărit din șeună. A ajuns nevățemat pe pământ, și de ore ce conducea de frâu pe alba, acesta îl tirai cu sine o bucată de loc; acum înse stete locului; el sări dinapoia lui Mochallah, apoi o tuli mai de parte.

Tote aceste se întâmplară repede ca gândul, și eu nu puteam împedeca nimic, de ore ce capetul lariatului era întărit de șeună mea și ast fel era în legătură cu murgul cel căzut. Până ce mi-am liniștit armăsarul și mi-am scos cuțitul, se taiu lariatul, crumirul ședea deja pe ȧpa. Câte-va secunde mai târziu el alerga pe crusta cea de sare, eu după dînsul. Nu mă gândeam la pericolele acestei cutezante, ci mă gândeam numai la acela, care alerga ca săgeata înaintea mea, peste suprafața cea lucie — Rukh-es-Sebeha mi-a făcut semn. Mie singur? Am auzit înderătul meu tropot de copită și m'am uitat înapoi. Dumnezeu! Achmed încă era pe sare; ȧpa lui alerga înderătul meu! Opăceala cea scurtă, ce am avut-o cu murgul cel căzut, l-a făcut cu putință, să ne ajungă!

„Întorce-te înapoi!“ strigai, nu, sbierai, — nu, urlai eu.

„Allah aebâr — — sibdi, nu te părăsesc!“ l'am auzit răspundând.

Nu m'am mai putut ocupa cu dînsul; aveam destul de lucru cu mine. Până aci coperișul de sare a fost solid, acum înse vîzului apărînd un șir de Gmaîr-uri, un semn evident, că pericolul începea. Aco-perișul, până aci plan, acum începu a se ridica și a se așeza, ca valurile; ridicăturile luminau metalice. Iar în adăncituri zăcea năsipul cel perfid — și peste aceste ridicături și adăncituri alergam noi înainte. Padimentul tremura, părăia, trosnia și se clătina sub noi; el nu mai dedea acel ton plin, care suna așa de liniștitor, ci era un sunet văetător, fluerător, de care îți dărdăia dîntii în gură. Acum urmă și mai rău. Crusta stătea adese ori sub apă, carea improșca peste capetele noastre; table întregi se clătinau, se legănau și ferbeau sub copitele cailor noștri; mărtea sbura cu noi, înaintea noastră, lângă noi

și sub noi. Eu nu-mi luam ochii de pe crumir, pe care voiam să-l prindem, și carele totuși era călăuzul nostru, singurul nostru chabir, carele ne putea mântui. Unde-și smâncea el calul în sus, eu făceam asemenea; imitam fie-care mișcare a sa, și-mi lăsam armăsarul să pășescă acurat acolo, unde a pășit și ȧpa lui. Chiar așa făcea și Achmed înderătul meu. Acesta a fost cel-mai înfiorător drum din viața mea. Mi-se părea că visam; pulsul îmi bocănea, și templele îmi ardeau; era ca și când m'ar fi apucat frigurile, ca și când a-și alerga peste nisec globuri de nor, ce se rostogolesc unul într'altul. Deja de mult mă dispărut țermit; ne aflam în mijlocul unei peiri nemărginite, și fie-care paș îmi aducea convingerea, că noi ne-am cufunda nesmintit, dacă repeziunea cailor noștri s'ar modera numai cât de puțin. În câte un loc acoperișul de sare era așa de subțire, în cât el nu putea suporta mai mult de un moment greutatea copitei ce trecea pe de-asupra. N'aveam timp să mă uit la orologi; pôte că am făcut vre-o două-zeci de minute; acele înse mi-s'au părut cât două-zeci de eternități.

Acum vădui că alba începea a se osteni. Ea ave să pörte povară dublă. Crumirul încă a simțit-o. El se hotărî s'o ușureze, înse într'un mod, care mă făcu se mi-se scöle pörul în cap. Până aci statura sa acoperea pe Mochallah; acum vădui, că pe când cu stînga îndrepta calul, cu drepta desfăcu legăturile fetel. Apoi am auzit un țipet de spaimă. El a smâncit pe Mochallah din șeună și vroia să o așvirle de pe cal; cu puterea desperarei, înse, ea se acătă de dînsul, s'a prins cu mâinile de piciorul drept al lui și ast fel era tirăită înainte. Atunci el își ridică pumnul și o lovi în cap. Mâinile ei se desfăcură; ea se prăbuși la vale, înse nu pe potecă, ci lângă ea; picătorele ei nu aflară rezistență, sarea cea fluidă cedă, ea se cufundă — nu, căci în momentul acesta calul meu sbură pe lângă dînsa, eu m'am aplecat la vale și — cu drepta am apucat-o de umăr. Am ținut bine și repeziunea calului a contribuit la puterea brațului meu; statura ușoră a fetel, descrise un arc mare prin aer și căzu curmeziș peste șeună mea.

Acosta s'a întâmplat, numai în două momente. Din dörretul meu răsuna un strigăt chinitor; era Achmed-es-Sallah. ȧpa era ușurată, iar armăsarul meu păre a nu simți nimic, că i-s'a sporit povara. Góna pe viață și mörte continuă mai de parte; înse ore cât timp mai puteam s'o suportăm?

Nu se vedea nici un semn, nici o grămadă de piatră; nimic de cât câmpuri undulătoare de sare, spumă ferbindă de năsip, apă, improșcături și spumă sburătoare.

Acum, acum în sfirșit am vădui o dungă neagră, de parte înaintea noastră; înse ori cât de depărtată era aceea, la ȧtala noastră ea se apropia repede. Mulțămită lui Dumnezeu! Crumirul a ales un drum, carele strătăia numai o parte a șottului. Dacă el ar fi voit să trecă curmeziș peste șottul, care aci ave o lărgime de peste trei-zeci de kilometri, atunci noi am fi fost perduți. Trecu un minut și încă unul; duuga era aproape de tot; padimentul

de sub noi se clătina și spumega încă — acum înse el dete un ton dur și sigur, și noi sburam peste o crustă solidă, cătră uscatul sigur.

„Allah il Allah!“ strigă crumirul.

„Hussah, sai și tu, Achmed! strigai eu.

Armăsarul meu sbură ca o pasere peste morăștina cea adăncă și largă, carea despărția crusta sărösă de cătră uscat, și îndată după mine sosi și Achmed norocos. Cail noștri alergară încă căți-va metri înainte, până ce se putură opri și — unde era crumirul? ȧpa lui era cu picătorele dinapoi în morăștină și căți-va pași de la ea zăcea în năsip corpul său, nemișcat.

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

Alexandru Ciura: **Eminescu și Coșbuc**, note comparative, preț 1 corönă. Studiul cunoscut cetitorilor noștri, a apărut într'un drăgălaș volum de 108 pagini.

Vasile E. Moldovan: **Dușmănie roman**, preț 1 corönă, form. 8° mic, pag. 112. E un episod din viața haiducului Daian, că să ne exprimăm așa, deși autorul ne prezintă pe Daian ca pe o persoană inocentă, care silit de împrejurări, a trebuit să pribegescă. Stilul e ușor și povestirea curgătoare.

Mateiu Voileanu: **Momente din viața bisericească a Românilor ortodocși din Transilvania, 1780—1787**. Sibiu 1003. Cuprinde acte de pe timpul episcopului Gedern Nichitici, care cari pe timpul războiului civil s'au prăpădit și resfrat în toate părțile.

Dr. Ștefan Pop: **La unirea bisericei românești**, partea I. preț 1 cor. Scriere polemică contra broșurei lui Dr. G. Popovici, despre unirea românilor. Pag. 75, form. mare două colön. Se pôte procura de la autor, Jezvin.

V. Leonescu și T. Duțescu-Duțu: **Feneș Curcanul**, dramă resboinică în 4 acte, cu 10 ilustrațiuni originale din vremea resboiului pentru independență. București „Carol Göbl.“ 1903 preț 2 Lei. Se află de vîndare și la Tipografia noastră.

Între nazareni, un mic studiu, de 17 pag. reproduc din Föia diecesană, în a cărei editură a apărut și retipărirea acestă.

Biblioteca „Poporul român“ Nr. 6. **Doúe conferințe populare** cu un adaus de statuti practice, de George Maican, inv.in. Ticușul-rom. Prima conferență tracteză despre folósele invetăturii, iar a doua despre economie, pag. 31, preț 20 fil.

Dr. Isidor Marcu: **Teologia pastorală**, vol. I. Didactica pastorală. Blăș 1902. Opul de 415 pag. form. 8° mare e aprobat de Preaven. Ordinariat archiepiscopesc și de Ven. Ordinariate de Orade, Gherla și Lugos. S'a recomandat clerului spre a fi procurat pentru bibliotecele parohiale.

Prof. Dr. Ioan Rațiu: **Viața și operele lui Andrei Murășan**. Studiu istoric-literar. Blăș 1900. Preț 2 cor.

Toma de Kempis: Imitațiunea lui Christos. tradusă după originalul latin de P. N. Urmată de un adans cu rugăciunii. Bacău 1902. pag. 362+87. prețul 1 leu.

Posta „Unirii“.

P. G. Ne pare rău! A sosit prea târziu pentru nr. de Pascal.

I. H. B. În forma prezentată nu s'a putut.

Parochia Apșa-de-sus, de care amintisem la acest loc, că ne-a remis foia, fiind că nu știu românesc, am aflat din partea competentă, că nu e românescă, ci rutenă. Rectificăm dar nota.

Di I. T. p. Prea târziu pentru numărul de față. Sincere mulțumite.

Editor și redactor răspunzător:

Aurel C. Domșa.

(25) 1—1

Edict de licitație.

În 10 Maii st. n. a. c. la 11 ore a. m. se va da în întreprindere clădirea școlii nouă gr. cat. confes. din Casonul-mare (Nagy-Kászón) posta ultimă Kászón-Altiz. gara Kézdi-Vásárhely, pe calea licitațiunii publice minunde, carea se va ține în sala de propunere a școlii noastre confes. Planul, preliminarul de spese și condițiunile de licitare se pot vedea la subscrierul oficii.

Oficiul parochial gr. cat.

Casonul-mare (Nagy-Kászón) în 22 Aprilie 1903.

Ioan Todoran
curator primar.

Artemiú Boeriu
preot local.

187 v. număr
1903.

(26) 1—1

Arverési hirdetmény.

Atulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a gyulafehérvári kir. törvényszék 1902. évi V. 1902. számú végzése következtében Dr. Maniu Gyula Balázsfalvi ügyvéd által képviselt Patria Balázsfalvi takarékpénztár javára Toth József és neje ellen 300 kor. — fil. s jár. erejéig 1902 évi Aprilis hó 14-én foganatosított kielégítési végrehajtás utján le és felül foglalt és 2100 kor. — fillerre becsült következő ingóságok, n. m.: szarvas marhák. 2 herélt csikó. 1 varró gép és 1 gözmozdonyu cseplőgép nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a vizaknai kir. járás-bíróság 1903. évi V. 9/4 számú végzése folytán 107 kor. hátralék tőkekövetelés ennek 1903. évi február hó 26-ik napjától járó 6% kamatai, és eddig összesen 42 kor. 80 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig Örményszékesen 1903-ik évi május hó 9-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénz fizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Vizaknán 1903. évi Aprilis hó 15-ik napján.

Eichner Károly.
kir. bírósági végrehajtó.

Comunicarea trenurilor

prin gara Küküllőszög (Blas)

(valabil din 1 Octobree 1902).

cătră	g a r a		de la
Teuș — Tövis			
226	persóne	persóne	102
1258	mixt	mixt	229
785	accelerat	accelerat	904
1047	accelerat	accelerat	540
Copșa — Kis-Kapus			
107	persóne	persóne	221
282	mixt	mixt	1258
905	accelerat	accelerat	734
541	accelerat	accelerat	1046
Sóvárád			
310	mixt	mixt	848
248			650

Inserate.

(54) 16—20

Numai 2-75 fl.

Să trimite cu ram-
bursă ori anticipan-
du-se prețul.

Un escelent ceas de busunar Remontoir, de nichel sistem „Patent Roskopf.“ Se vinde cu garanță de 3 ani. — Se dă gratis și o frumoasă catenă aurită și alte articole de reclam.

Celor ce nu le convine li se retrimite banii.

E. HOLZER

mare deposit de ceasuri și juvaere

Krakovia Stradom 18.

Liferantul oficialilor de stat.

Prețcuranturii se trimit la cerere gratis și franco.

Se caută agenți.

Banca de asigurare

„TRANSILVANIA“

— întemeiată la anul 1868 —

în Sibiu, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii), asigură în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiū și exploziune, edificiul de ori ce fel, mărfuri, mobile, vite și produse economice etc.

— asupra vieții omului —

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții, asigurări de zestre, de copii, rente, pe viață etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală.

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului scadent.

Fonduri de rezervă și de garanție specială, cu finea anului 1900: **1,303.572 cor. 15 bani.**

Valori asigurate contra incendiului: **72,420.299 corone.** Capitale asigurate asupra vieții: **9,248.543 corone.**

Pentru despăgubiri de incendii 3,003 550 c. pentru capitale asigurate pe viață 2,738.793 c.

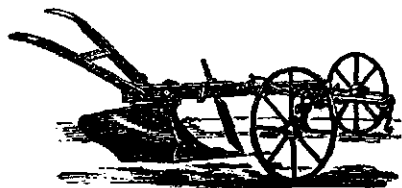
Oferte și ori ce informațiuni se pot primi de la:

Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5, et. I., curtea I., precum și de la subagenții din toate comunele mai mari.

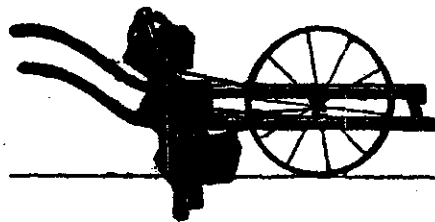
Agenturi principale:

în Arad, Brașov, Cașovia, Cluș, Seghedin, Șopron, Szabadka și Timișoara.

(5) 12—52

Atelierul de mașini și de
pluguri al lui

EUGEN NICOLA

din Blăș.

Se recomandă pentru pregătirea a orî ce fel de lucru, ce cade în acest fach și anume: *mașini și instrumente economice, pluguri schimbătoare, mașini de freat cucuruzul, mașini de îmblătît.*

Face tot felul de

REPARATURI

la mașini cu vapor și alte soiuri de mașini.

(11) 9-10

Intreprindere de transportarea și înmăgăzinarea mobilelor.

ZORN MÓR

— BUDAPESTA, —

VII. ker., Erzsébet-körút 21. szám.

Primirea transporturilor de mobile în caré de transport patent ces. reg. lucrate după model francez, parchetate complet și închise, pentru tóte localitățile din țară și străinătate.

TELEFON. Adresa telegrafică: ZORN MÓR, BUDAPEST. TELEFON.

Transporturi de mobile pe tren și pe corăbi, fără întrerupere, cu cruțarea speselor de pachetat.

Inmagazinarea mobilelor

în magazine cu totul uscate și acomodate, pe lângă responsabilitate.

— Representanți în tóte orașele mai mari din țară și străinătate. —

(9) 13-52

Timbalele mele aũ fost decorate la espositia milenară.

Timbale de salon

cu pedal, castanii, negre, cu o resonanță fórte tare și plăcută, de o construcție bună, cu garanță de trei ani. Prețul de prăvălie 150 floreni, ér la mine se pot căpéta cu 75 floreni. Daũ instrucție deplină pentru 8 fl. la lună.

Prescurant trimit gratuit.

JEGESI GÉZA

măestru de timbale diplomat și inventatorul timbalei „Coróna de flor”.

BUDAPEST, VII., Nefelejts-utca 43. szám.

(10) 13-52

Bani mijlocesc mai ieftin, mai discret, și mai iute:

Ofițerilor, oficianților privați și de stat, industriașilor, negustorilor și persoanelor apte de credit.

==== Pe lângă replătire avantajoasă ====

Pe căsi, pământuri, realități, mijlocesc în locul prim al doilea și chiar și al treilea împrumuturi de amortisațiune cu 4 1/2 și 5 %.

Conversiunile cele mai complicate le mijlocesc iute, pe lângă remunerare ulterioară.

Câștig informațiuni industriale și comerciale de natura cea mai discretă din toate părțile țării, și în sfârșit,

cauzele de tranșare ale comercianților necapabili de a plăti le descurc cu pricepere și mare grijă.

==== Pentru răspuns e de a se aceluie marcă. ====

SZENES A.

Cancelarie de informații și tranșării comerciale.

BUDAPEST, VII. Erzsébet körút 22, 1j12.

(7) 13-52

==== Numărul patentei 16.794. ====

(8) 13-52

Carol Beck

pregătitor de ventilătoare patentate pentru ferestă.

BUDAPEST, VIII, József-utca 14.

În atenția directorilor de școală!

6000 de bucăți sunt deja în folosință!

Pentru luarea măsurii, mă rog să vă adresați mie.

Nu sci nime ce-î sănătatea!!

și care ne-o putem păstra numai pe lângă ventilație potrivită.

Ventilatorul aflat și patentat de cătră Carol Beck este fabricațiune magiară, care întrece toate ventilătoarele din străinătate, atât în ce privește scopul, cât și bunătatea. Din punct de vedere sanitar, curentul e eschis prin apertura de 45 %. Se pot aplica la toate ferestile. Am foarte multe scrisori de recunoștință, cari dovedesc, că publicul e deplin mulțămît.

Prețurile ventilătoarelor:

Cel mai mare și mai greu, cu decorațiune.	C. 25.—
Pentru ferestă comune, școli, institute și locuințe private	" 13.—
Pentru ferestă mai ușore și mai simple	" 9.—
Ferestă de Closett	" 7.60

Preliminar de spese gratuit:

Ventilătoarele mele se folosesc în următoarele locuri mai renumite. Oasina Națională magiară, Ministeriul de comerț, Gimnasiul reformat, Ludoviceul, Școalele elementare de stat din Kispest și în mai multe spitale și școli din capitală și provincă, dovedindu-se de foarte bune.

Comandele atât în loc, oât și în provincă se efectuesc foarte prompt și foarte repede.